

An aerial photograph of the Utrecht region, overlaid with various planning data. A network of black lines represents roads or infrastructure. Red and yellow circular markers are scattered across the map, indicating specific locations of interest. Blue lines trace the paths of waterways. The background is a mix of green (fields) and grey (urban areas).

SAMENVATTING

INTEGRAAL RUIMTELIJK PERSPECTIEF 2021-2040

GEZOND LEVEN IN EEN STEDELIJKE
REGIO VOOR IEDEREEN

SAMENVATTING

De regio Utrecht is populair. Het is een fijne plek om te wonen, werken en recreëren, met ruimte voor groen en duurzame initiatieven. Dat willen we graag zo houden. Hoe gaan we slim om met de ruimte die we hebben? Hoe willen we dat de regio er in 2040 uitziet? En wat betekent dit voor onze inwoners?

We pakken dit vraagstuk integraal aan, waarbij wij we gezondheid en leefbaarheid centraal stellen. Als regio en altijd met oog voor de identiteit van de verschillende gemeenten. Want de diversiteit aan woonmilieus, werkgebieden en landschappen is onderdeel van het succes van onze regio. Vanuit een eensgezinde en uitdagende ambitie laten we zien waar we voor staan en waar we samen naartoe werken.

Het Integraal Ruimtelijk Perspectief 2021-2040 is een gezamenlijke visie van de 16 gemeenten in de U10 en is onze wegwijzer naar de toekomst voor:

- De omgang met groen, landschap en water;
- Zorgen voor voldoende en passende woningen en banen voor iedereen;
- Ruimte voor economie door voldoende en complementaire werklocaties;
- Goede bereikbaarheid van dorpen en steden in de regio, vooral op duurzame wijze;
- Gezonde en vitale leefomgevingen voor iedereen.
- We maken de energietransitie mogelijk door de opwekking van duurzame opwekking energie.

Door goed met elkaar samen te werken, mogelijkheden te onderzoeken en door innovatie kunnen we de beperkte ruimte slim verdelen en de beste keuzes maken voor gemeenten en regio. Zo werken we met zijn allen aan een gezonde, duurzame en toekomstbestendige leefomgeving.

Het Integraal Ruimtelijk Perspectief 2040 is te zien als een convenant tussen de gemeenten: samen geven we invulling aan de regionale opgaven. Het is een adaptief perspectief, dus in de toekomst kan de inhoud veranderen. Het IRP werkt ook als verbinding tussen gemeentelijke visies. Zo kunnen we de grote opgaven beter te lijf.

Nabijheid en bereikbaarheid

De regio Utrecht ligt als een spin in het web van het Nederlandse auto- en spoorwegennet. Er komt veel verkeer doorheen dat de regio niet als eindbestemming heeft. De goede verbondenheid is een kracht van de regio maar heeft ook nadelen.

We zorgen ervoor dat in 2040 de keuze voor duurzame mobiliteit voor de hand ligt. Op plekken die goed bereikbaar zijn met de fiets en het OV voegen we wonen, werken en voorzieningen toe. De groei van het aantal inwoners en banen concentreert zich voor een belangrijk deel rond deze OV-knooppunten in de regio en de stad Utrecht. Deze plekken gaan we intensiever gebruiken dan we tot nu toe gewend zijn. We creëren daarmee een woon-werkmilieu dat stedelijker en meer gemixt is dan nu. Per knooppunt doen we dit op een manier die lokaal passend is.

Nabijheid is het uitgangspunt: het moet voor zoveel mogelijk mensen zo gemakkelijk mogelijk worden gemaakt, zich op een duurzame manier door de regio te bewegen. De hele regio goed verbinden door het OV en bij alle knooppunten aansluiten op verbeterde en nieuwe fietsroutes. Zo ontstaat een regionaal netwerk dat zorgt voor een goede bereikbaarheid via duurzame mobiliteit. Op die manier proberen we autoverkeer met bestemming Utrecht in de spits zoveel mogelijk te beperken.

Dit regionale OV-systeem lijkt op een 'wiel met spaken': bestaande en nieuwe OV-verbindingen, zoals de bestaande spoor- en tramlijnen, maar ook nieuwe lijnen die niet op het centrum van Utrecht gericht zijn. Dankzij nieuwe hoogwaardige en frequente OV-verbindingen, verbinden we de stad Utrecht en de regio directer met elkaar. Dit maakt het mogelijk om veel woningen te bouwen op een aantal locaties binnen en aan de rand van de stad Utrecht. Denk aan de A12-zone, Papendorp, USP/Rijnsweerd en Lunetten-Koningsweg.

Landschap en duurzame mobiliteit zijn voorwaardelijk voor de ontwikkeling van de regio. In de prioritering van locaties voor wonen en werken staan nieuwe grote locaties in het groen (uitleglocaties) zonder fiets en OV dan ook onderaan de lijst. Of en hoeveel van deze locaties voor woningbouw en werklocaties nodig zijn, hangt af van de behoefte die er overblijft als de locaties in de steden zijn ingevuld.

Groen en Landschap

In 2040 wonen onze inwoners in een groene omgeving die uitdaagt om gezond te leven. Groen begint bij de voordeur en is verbonden met de grote en kleinere landschappen die onze regio rijk is; van plantsoen tot groene oever, van Heuvelrug tot veenweidegebied, van Lekdijk tot Nieuwe Hollandse Waterlinie en alles ertussenin.

Vanuit deze structuur van groen en landschap werken we aan de binnenstedelijke groei in wonen en werken. We werken aan een nieuwe toekomst voor de landbouw. De transitie naar circulaire, biodiverse en economisch rendabele landbouw maakt daar onderdeel van uit. We zorgen voor voldoende ruimte voor water en vinden een nieuwe balans tussen natuur en recreatie.

Het klimaat verandert. Hierdoor neemt de kans op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen toe. Het is belangrijk om nu goede keuzes te maken. In 2040 hebben we onze samenleving en leefomgeving aangepast aan de gevolgen van klimaatverandering en de zeespiegelstijging.

Als regio kiezen we ervoor om ook te groeien in kwaliteit. Als de regio groeit, groeien de gebieden voor natuur en recreatie mee. Onze woonomgeving nodigt dan uit om te wandelen, fietsen, spelen en sporten en de auto vaker te laten staan.

We kiezen voor een ambitieus programma voor landschap, water en groen dat meegroeit met de regio. We versterken de kwaliteit van het landschap, inclusief de natuurwaarden en cultuurhistorie. We willen meer dan 4.000 hectare aan extra natuur- en recreatiegebied aanleggen. En 400 kilometer groen-blauwe verbindingen. We maken het landschap toegankelijker en bieden daarmee ruimte voor recreatie voor een groeiende bevolking.

Wonen

De bevolking ziet er in 2040 anders uit. We bouwen nu om in 2040 de woningmarkt in balans te hebben. Voor een groot deel betekent dit dat we bouwen voor de doorstroming en voor kleinere huishoudens. Door een betere balans in de woningvoorraad komen meer

mensen terecht in een passende woning. In 2040 kent een groot deel van de voorraad eengezinswoningen andere bewoners. De huidige vergrijzing leidt tot meer beschikbare gezinswoningen. Volgens de samen met de provincie opgestelde prognoses zijn tot 2040 circa 125.000 extra woningen nodig.

Onze regio maakt afspraken over de woningbouwprogrammering. Daardoor zorgen we voor voldoende woningen op de juiste plek en delen we als regiogemeenten ook de verantwoordelijkheid voor sociale en kwetsbare doelgroepen.

Volgens onderzoek moeten we sterker inzetten op stedelijke woonmilieus: centrum- en hoogstedelijke milieus, met een menging van wonen en werken en voorzieningen. In de stedelijke omgeving is eveneens een behoefte aan groenstedelijke milieus waarvoor aan de randen ruimte moet worden gevonden. Buiten de stedelijke omgeving spelen we in op de lokale behoefte. Het gaat dan om ruimte voor doelgroepen die in de kleinere en middelgrote kernen gewenst zijn, met het oog op vitaliteit.

Vitale kernen

In het Utrechtse landschap ligt een rijk netwerk van vitale kernen. Deze kernen zijn vanuit het oogpunt van nabijheid en mobiliteit niet de locaties voor de grote groeiopgave van de regio. De ontwikkeling van deze kernen is gericht op het behoud en de verbetering van de leefbaarheid die door demografische ontwikkelingen onder druk staat. Per kern maken we afspraken over het bijbouwen van woningen voor de eigen behoefte. Belangrijke thema's zijn het creëren van ruimte voor doorstroming in de lokale woningmarkt (met name voor senioren en jongeren) en het ondersteunen van bestaande voorzieningen en werkgelegenheid.

Werken

De kracht van de regio zit niet alleen in de kwaliteit van leven maar ook in de kracht van de economie. We maken ruimte voor de vier grootste uitdagingen:

- voldoende werkgelegenheid voor iedereen; circa 80.000 nieuwe arbeidsplaatsen zijn nodig tot 2040;
- behoud en versterking van het economische regioprofiel;
- transitie naar een circulaire economie;
- behoud en toekomstbestendig maken van werklocaties;
- 60 ha regionale bedrijventerreinen.

We gaan meer werken in gemengde stedelijke gebieden waar wonen, werken en voorzieningen bij elkaar komen. Bij de ontwikkeling van de werklocaties van de toekomst wordt, net als bij woonlocaties, de kwaliteit van de omgeving steeds belangrijker: bereikbaarheid per OV en fiets, toegankelijk groen, ontmoeting en toegang tot voorzieningen. Daarnaast bieden werklocaties ook kansen voor een koppeling met andere opgaven, zoals klimaatadaptatie en energie.

Het versterken van de economische profielen in de regio draagt bij aan het versterken van de economie als geheel. Uitgangspunt is dat werklocaties elkaar aanvullen. Zo komen we tot een gezond economisch 'ecosysteem' waarbij ieder bedrijf op de juiste plek zit en we zo goed mogelijk inspelen op de huisvestingswensen van bedrijven.

Niet alle bedrijfsactiviteiten zijn goed te mengen met wonen of voorzieningen, bijvoorbeeld omdat ze hinder opleveren voor de omgeving. Daarom reserveren we ook voldoende ruimte voor dit soort bedrijven. We komen tegemoet aan de vraag naar bedrijventerreinen door een combinatie van uitbreiding, menging en efficiënter (intensiever) gebruik van bestaande terreinen. En zoeken we naar ruimte voor 60 ha regionale bedrijventerreinen.

Centraal staat de toekomstbestendigheid van bedrijventerreinen: voldoende ruimte voor de groei van bedrijventerreinen en een aantrekkelijke en gezonde werkomgeving (klimaatadaptief) voor werknemers. Denk aan duurzame, gezonde gebouwen en goede bereikbaarheid op verschillende manieren. Samen creëren we in onze regio voldoende arbeidsplaatsen op alle opleidingsniveaus voor de groeiende bevolking.

Energie

Als U10 werken we met de provincie Utrecht en de waterschappen in de Regionale Energiestrategie (RES U16) samen aan de energietransitie. In 2030 willen we 1,8 TWh duurzame opwekking realiseren (landelijk 35 TWh), als bijdrage aan de landelijke doelstelling en in relatie tot onze eigen ambities. Dat is een zesde van onze verwachte elektriciteitsbehoefte in 2050. We mikken op zoveel mogelijk zonnepanelen op daken maar dat is niet genoeg voor de opgave. We maken daarom ook ruimte voor zonnevelden en windturbines langs snelwegen, bij bedrijventerreinen en in het landelijk gebied. Ook na 2030 is er een substantiële opgave om duurzame opwekking ruimtelijk in te passen.

Het IRP 2040: richting uitvoering

Om al deze opgaven in goede banen te leiden, denken we door verschillende schaalniveaus heen en benaderen we de verschillende opgaven integraal. In de komende periode gaan we richting uitvoering. Omdat we ons als 16 gemeenten verbonden hebben aan elkaars opgaven, staan we sterker naar Rijk en provincie. En in de individuele gemeenten legt het IRP een bruikbare basis voor de gemeentelijke Omgevingsvisies, programma's en projecten. We gaan adaptief te werk om samen verder te komen, inspeland op wat we belangrijk vinden.

Het werk zal vooral binnen en door gemeenten worden uitgevoerd. Gemeenten doen dit samen met het Rijk, provincie en U10 maar ook met bedrijfsleven, landelijke overheid, waterschappen en andere stakeholders. We hebben elkaar nodig om de overkoepelende ambities waar te maken. Het succes zit hem in de uitvoering.

